

Cursa globală pentru inteligența artificială. Este reglementarea un răspuns?

Global Race for Artificial Intelligence. Is regulation an answer?

Prof. univ. dr. ALINA BÂRGĂOANU
Școala Națională de Studii Politice și Administrative

UE – un gigant al reglementării în domeniul IA

Evoluțiile din ultimii ani evidențiază faptul că actualul câmp de bătaie pentru supremația economică globală este reprezentat de Inteligența Artificială (IA). Inteligența artificială este văzută drept „tehnologia viitorului”, un element definitoriu pentru modernizarea și dezvoltarea unei societăți. Tehnologia IA reprezintă capacitatea unei mașini sau a unui computer de a imita funcții cognitive umane, cum ar fi raționamentul, învățarea, planificarea și chiar creativitatea. În prezent, sistemele de IA se regăsesc în aplicații¹ precum: asistenți personali virtuali, programe de traducere automată, motoare de căutare, sisteme de recunoaștere vocală și facială, roboți, automobile autonome, drone etc. IA este utilizată și în aplicațiile de identificare și combatere a atacurilor cibernetice și a altor amenințări din mediul online, precum și în anumite aplicații care pot detecta știrile false și dezinformarea prin extragerea de pattern-uri fie privind conținutul propriu-zis, fie privind circulația respectivului conținut pe rețelele sociale (*sourcing*).

Beneficiile IA se fac deja simțite în numeroase domenii, însă procesele automatizate de luare a deciziilor pot crea și unele riscuri² la adresa cetățenilor, mai ales acolo unde deciziile sunt luate în totalitate fără niciun input uman.

¹ Parlamentul European, *Ce este inteligența artificială și cum este utilizată?*, 30 martie 2021, <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20200827ST085804/ce-este-inteligența-artificiala-si-cum-este-utilizata>.

² Parlamentul European, *Inteligența artificială: abordând riscurile la adresa consumatorilor*, 12 februarie 2020, <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20200206ST072030/inteligența-artificiala-abordand-riscurile-la-adresa-consumatorilor>.

Preocupările Comisiei Europene pentru o astfel de strategie care să încorporeze și elemente etice datează din 2018 și pot fi regăsite în Strategia europeană privind IA³ și Planul coordonat privind IA⁴. Ulterior, în 2020, Comisia Europeană a publicat Carta albă privind IA, prin care a creionat viziunea europeană în domeniu: un ecosistem bazat pe doi piloni, excelență și încredere, un ecosistem care ia în calcul atât oportunitățile, cât și provocările, chiar riscurile legate de sistemele IA⁵.

Abordarea UE privind Inteligența Artificială

Planul actualizat⁶ propus de Comisie include și măsuri privind partajarea datelor între statele membre, investiții în infrastructurile informatice critice, mobilizarea capacităților de cercetare, dezvoltare și inovare, inclusiv la nivelul administrațiilor publice și al IMM-urilor, corelarea noii tehnologii cu Pactul Verde privind tranziția către o economie sustenabilă sau cu reformele din domeniul sănătății. De altfel, Planul coordonat își propune crearea unor condiții propice pentru dezvoltarea și adoptarea IA, promovarea excelenței în domeniul IA, asigurarea faptului că IA este în serviciul cetățenilor și constituie o forță pozitivă pentru societate, respectiv consolidarea poziției de lider strategic în sectoarele și tehnologiile cu un impact puternic, inclusiv în domeniul mediului, al sănătății sau chiar al agriculturii.

De asemenea, Comisia propune instituirea Comitetului european pentru Inteligența Artificială, care să faciliteze aplicarea unor norme și standarde unitare în domeniu. Noile norme vor fi aplicate direct în același mod în toate statele membre, pe baza unei definiții a IA adaptate exigențelor viitorului, și vor urma o abordare bazată pe evaluarea riscurilor: risc inacceptabil, risc ridicat, risc limitat, risc minim. Sistemele care prezintă risc inacceptabil vor fi interzise; în această categorie, intră, de exemplu, sistemele sau aplicațiile de IA care manipulează comportamentul uman, împiedicând exercitarea liberei arbitru; sistemele care ar permite guvernelor să efectueze o evaluare/ierarhizare a comportamentului social („social scoring”); sistemele de evaluare care ar influența accesul la educație (sisteme de notare în întregime automatizate); utilizarea algoritmilor pentru a crea un profil privind potențialul comportament infracțional.

Comisia consideră că toate sistemele de identificare biometrică la distanță prezintă un grad ridicat de risc, motiv pentru care ar trebui să facă obiectul unor reglementări stricte. În acest sens, documentul prevede câteva excepții strict definite și reglementate (cum ar fi utilizarea lor pentru a căuta un copil dat dispărut, pentru a preveni o amenințare teroristă clară și iminentă sau pentru a localiza persoane suspecte de infracțiuni grave); chiar și în aceste cazuri, utilizarea sistemelor de identificare biometrică este condiționată, potrivit propunerilor de reglementare, de obținerea unui mandat, cu precizarea clară a acoperirii geografice și a condițiilor de accesare a bazelor de date.

³ Comisia Europeană, *Inteligența artificială pentru Europa*, 25 aprilie 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&qid=1618811330435&from=RO>.

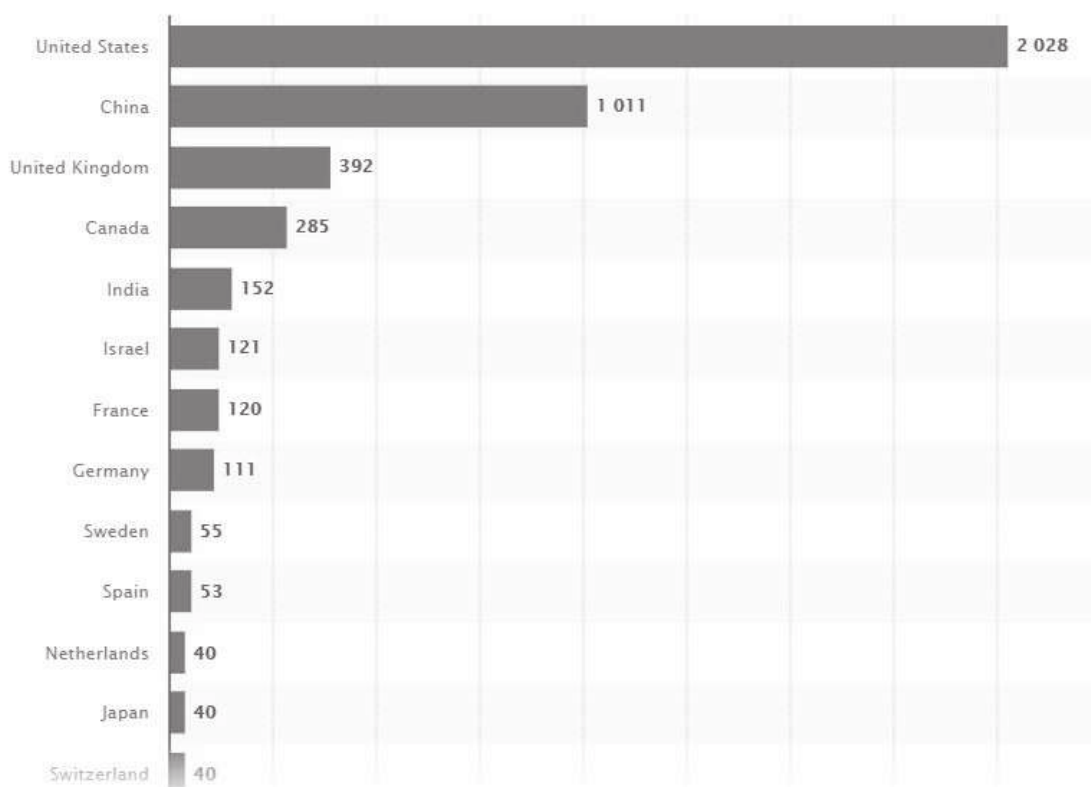
⁴ Comisia Europeană, *Statele membre și Comisia vor colabora pentru a îmbunătăți inteligența artificială „fabricată în Europa”*, 07 decembrie 2018, https://ec.europa.eu/commission/press-corner/detail/ro/IP_18_6689.

⁵ Comisia Europeană, *CARTE ALBĂ. Inteligența artificială – O abordare europeană axată pe excelență și încredere*, 19 februarie 2020, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_ro.pdf.

⁶ *Planul european coordonat privind inteligența artificială*, 21 aprilie 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/coordinated-plan-artificial-intelligence-2021-review>.

Cooperarea transatlantică în domeniul IA – un scenariu realist?

Măsurile propuse de Comisia Europeană reprezintă o premieră la nivel global, având potențialul de a avea un puternic impact economic la nivelul utilizatorilor, cetățenilor, al statelor membre și al companiilor transnaționale din domeniul tehnologic. Principala problemă cu care se confruntă Uniunea este faptul că marii jucători, competitorii săi direcți, sunt fie giganții tehnologici (care nu sunt de proveniență europeană), fie alte state care, din nou, nu fac parte din UE. Spre exemplu, în 2018, aproximativ jumătate dintre cei mai buni specialiști în IA erau angajați de către o singură companie, și anume Google. De asemenea, în 2018, în SUA, activau peste două mii de companii bazate pe tehnologia AI, urmată de China (1 011 companii), Regatul Unit (392) și Canada (285).

Numărul companiilor în domeniul Inteligenței Artificiale, iunie 2018, Sursa: Statista
<https://www.statista.com/statistics/941054/number-of-ai-companies-worldwide-by-country/>

De altfel, un raport realizat de către Center for Data Innovation,⁷ în perioada 2019-2020, pe mai multe domenii IA, plasează China pe locul al doilea, după SUA, cu 32,3 puncte, în timp ce UE ocupă a treia poziție, cu 23,5 puncte și nu este lider în niciun domeniu. Potrivit estimărilor, în 2021, cursa pentru IA va fi dominată de supremația americană, însă China pare să vină puternic din spate. Uniunea Europeană nu pare să înregistreze vreun progres, iar decalajul dintre aceasta și SUA se va mări la nivelul a 75% dintre indicatorii analizați.

În prezent, în SUA, au fost propuse mai multe inițiative legislative privind reglementarea IA la nivelul unor state, însă nu au fost formulate propuneri la nivel federal⁸. În

⁷ *Who Is Winning the AI Race: China, the EU, or the United States? – 2021 Update*
<https://www2.datainnovation.org/2021-china-eu-us-ai.pdf>.

⁸ *Legislation Related to Artificial Intelligence* 16 aprilie 2021, <https://www.ncsl.org/research/telecommunications-and-information-technology/2020-legislation-related-to-artificial-intelligence.aspx>.

ultimii ani, dezbaterile cu privire la adoptarea sistemelor IA în tehnologiilor militare americane au creat numeroase controverse cu privire la posibilele riscuri în materie de siguranță pe care le prezintă acestea⁹. În martie 2021, Comisia Securității Naționale privind Inteligența Artificială din SUA a publicat raportul final privind strategia în domeniul IA¹⁰. Documentul complex evidențiază oportunitățile imense prezentate de sistemele IA, dar și vulnerabilitățile pe care acestea le creează, precum atacurile cibernetice, campaniile de dezinformare din partea unor actori statali ostili sau amenințările la adresa vieții democratice. În acest sens, Comisia Securității Naționale privind Inteligența Artificială a solicitat guvernului să aloce mai multe resurse pentru cercetare și dezvoltare în domeniul IA, să asigure adoptarea noilor tehnologii de către agențiile de informații din SUA, să înființeze un organism care va oferi susținere președintelui în politicile mai ample ale SUA. De asemenea, raportul menționează ambițiile Chinei de a depăși Statele Unite ca lider mondial al IA în decurs de un deceniu.

Domeniul IA constituie o arie complexă, de avangardă, a ecosistemului de cercetare și inovare, ce presupune nu doar costuri financiare imense, dar și atragerea unor specialiști de top în IA, inclusiv din afara granițelor țării/ale UE. Fiind vorba despre un domeniu atât de complex, el presupune centralizare și leadership politic, capabil să articuleze direcții strategice care să conducă la apariția inovațiilor și apoi la aplicarea lor în domeniul economic propriu-zis. Statele care vor excela în dezvoltarea și utilizarea IA vor trasa, de fapt, viitorul, și vor domina multe industrii cheie.

Rămâne de văzut dacă preocuparea Uniunii Europene pentru reglementarea IA va fi văzută cu ochi buni peste Ocean, ceea ce nu a fost întotdeauna cazul (de exemplu în contextul adoptării GDPR sau al măsurilor de taxare a gigantilor tehnologici). În același timp, noțiuni precum „suveranitate tehnologică”, „autonomie strategică”, „dedolarizare”, chiar dacă puternic estompate odată cu schimbarea administrației de la Washington, rezonază în conversația politică paneuropeană.

În contextul Președinției Biden, există, așa cum am spus, dorința mărturisită explicit de ambele părți de a da un suflu nou parteneriatului transatlantic. Unul dintre domeniile în care acest nou suflu s-ar putea face simțit ar fi tocmai cel al Inteligenței Artificiale. Un astfel de parteneriat ar avea potențialul de a conferi substanță declarațiilor politice, de a înscrie lumea transatlantică pe o orbită a progresului tehnologic și al dezvoltării economice, ferind-o, astfel, de riscul privind pierderea supremației economice sau de cel al irelevanței geopolitice în raport cu tendințele în curs de cristalizare pe continentul asiatic.

Referințe

CARTE ALBĂ. Inteligența artificială – O abordare europeană axată pe excelență și încredere, *Comisia Europeană*, 19.02.2020, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_ro.pdf

Ce este inteligența artificială și cum este utilizată? *Parlamentul European*, 30.03.2021 <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20200827ST085804/ce-este-inteligenta-artificiala-si-cum-este-utilizata>

⁹ *The Pentagon Inches Toward Letting AI Control Weapons*, *Medium*, 10 mai 2021 <https://www.wired.com/story/pentagon-inches-toward-letting-ai-control-weapons/>.

¹⁰ *Final Report National Security Commission on Artificial Intelligence*, Martie 2021, <https://www.nsc.gov/wp-content/uploads/2021/03/Full-Report-Digital-1.pdf>.

Inteligența artificială: abordând riscurile la adresa consumatorilor, *Parlamentul European*, 12.02.2020

<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20200206STO72030/inteligența-artificială-abordand-riscurile-la-adresa-consumatorilor>

Final Report National Security Commission on Artificial Intelligence, Martie 2021, <https://www.nsc.gov/wp-content/uploads/2021/03/Full-Report-Digital-1.pdf>

Inteligența artificială pentru Europa, Comisia Europeană, 25.04.2018,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&qid=1618811330435&from=RO>

Legislation Related to Artificial Intelligence 16.04.2021, <https://www.ncsl.org/research/telecommunications-and-information-technology/2020-legislation-related-to-artificial-intelligence.aspx>

Numărul companiilor de Inteligență Artificială, iunie 2018, Sursa: Statista

<https://www.statista.com/statistics/941054/number-of-ai-companies-worldwide-by-country/>

Planul european coordonat privind inteligența artificială, *Comisia Europeană*, 21.04.2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/coordinated-plan-artificial-intelligence-2021-review>

Statele membre și Comisia vor colabora pentru a îmbunătăți inteligența artificială „fabricată în Europa”, *Comisia Europeană*, 07.12.2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_18_6689

The Pentagon Inches Toward Letting AI Control Weapons, *Medium*, 10.05.2021

<https://www.wired.com/story/pentagon-inches-toward-letting-ai-control-weapons/>

Who Is Winning the AI Race: China, the EU, or the United States? — 2021 Update <https://www2.datainnovation.org/2021-china-eu-us-ai.pdf>

studii și cercetări

O confirmare jurisprudențială privind nelegalitatea unui act administrativ cu caracter normativ care impune obligația înregistrării unor date cu caracter personal: registrul de evidență a rezervărilor clienților

A Jurisprudential Confirmation on the Unlawfulness of a Normative Administrative Act That Imposes the Obligation to Register Personal Data: The Record of Customer Reservations

SILVIU-DORIN ȘCHIOPU*

□ Rezumat

În contextul pandemic actual, pe lângă eforturile privind limitarea răspândirii noului coronavirus, nu trebuie neglijată nici protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, drept fundamental prevăzut de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Pe durata stării de alertă ministrul sănătății, cel al economiei și președintele Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor au impus operatorilor economici din sectorul alimentației publice obligația de a ține un registru de evidență a rezervărilor clienților, pentru ca pe baza datelor concrete din acesta să poată fi efectuată ancheta epidemiologică. Totuși această măsură a fost luată cu depășirea cadrului constituțional și legal în care se putea acționa în aplicarea unui text de lege, aspect confirmat de controlul judecătoresc în cadrul unei acțiuni în anulare, Curtea de Apel Brașov subliniind că „Ordinul nr. 1493/2020 care aprobă normele de aplicare ale art. 8 din Legea nr. 55/2020, prin faptul că reglementează o obligație în sarcina agenților economici de a prelucra datele cu caracter personal, restrângând astfel, în mod direct, exercițiul dreptului fundamental la protecția datelor cu caracter personal, dar și dreptul la viață privată, reglementat de Constituție, este nelegal, această restrângere neputând fi reglementată decât prin lege, ca act formal a Parlamentului”.

Cuvinte-cheie: stare de alertă, unități de alimentație publică, RGPD, viață privată, registru de evidență a rezervărilor clienților, legalitate; principiul ierarhiei actelor normative.

□ Abstract

In the current pandemic context, in addition to efforts to limit the spread of the new coronavirus, the protection of individuals with regard to the processing of personal data must not be neglected either, a fundamental right enshrined in the Charter of Fundamental Rights of the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. During the state of alert, the Romanian Ministers of Health and Economy and the President of the National Sanitary Veterinary and Food Safety Authority imposed an obligation on economic operators in the food sector to keep a record of customer reservations, so that, on the basis of concrete data from it, the epidemiological investigation can be carried out. However, this measure breached the constitutional and legal framework in which one could act in application of a text of law, aspect confirmed by the judicial control in an action for annulment, Brasov Court of Appeal emphasizing that „the Order no. 1493/2020 which approves the application norms of art. 8 of Law no. 55/2020, by regulating an obligation on economic operators to process personal data, thus directly restricting the exercise of the fundamental right to the protection of personal data, but also the right to privacy, regulated by the Constitution, is illegal since this restriction can only be regulated by law, as a formal act of the Parliament”.

Keywords: *state of alert, catering establishments, GDPR, private life, record of customer reservations, legality, hierarchy of norms principle.*

În încheierea analizei dedicate triajului observațional al clienților unităților de cazare¹ prevăzut de *Ordinul comun al ministrului sănătății, ministrului economiei, energiei și mediului de afaceri și al președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 1493/2788/149 din 31 august 2020*² ale cărui prevederi privind registrul de evidență a rezervărilor clienților le-am analizat cu altă ocazie³, am subliniat necesitatea controlului judecătoresc al acestui ordin de către instanța de contencios administrativ în cadrul unei acțiuni în anulare. Analiza instanței se impunea întrucât actele administrative cu caracter normativ pot organiza punerea în executare sau executarea legilor, după caz, fără ca ele însele să fie izvor primar de drept și fără ca, prin conținutul lor normativ, să excedeze domeniului organizării executării actelor de reglementare primară, pentru că, printr-un atare procedeu, s-ar ajunge la modificarea sau completarea însăși a legii⁴.

* <https://orcid.org/0000-0002-9927-1016>, asistent universitar, Universitatea Transilvania din Brașov.

¹ S.-D. Șchiopu, *Despre legalitatea unui act administrativ cu caracter normativ care impune obligația înregistrării unor date cu caracter personal: triajul observațional al clienților unităților de cazare*, Revista Română pentru Protecția și Securitatea Datelor cu Caracter Personal nr. 4/2020, pp. 133-137.

² Ordinul nr. 1493/2788/149 din 31 august 2020 pentru aprobarea Normei privind stabilirea măsurilor specifice de prevenire a răspândirii virusului SARS-CoV-2 pentru activitățile de preparare, comercializare și consum al produselor alimentare și/sau băuturilor alcoolice și nealcoolice în unitățile de alimentație publică de tipul restaurantelor și cafenelelor din interiorul clădirilor, precum și în spațiile special amenajate din exteriorul clădirilor, publicat în M. Of. nr. 802 din 1 septembrie 2020.

³ S.-D. Șchiopu, *O privire critică asupra obligației unităților de alimentație publică în aer liber de a ține un registru de evidență a rezervărilor clienților pe durata stării de alertă*, Revista Română pentru Protecția și Securitatea Datelor cu Caracter Personal nr. 3/2020, pp. 14-23.

⁴ A se vedea Curtea Constituțională, *decizia nr. 498 din 17 iulie 2018*, par. 57, publicată în M. Of. nr. 650 din 26 iulie 2018.

Controlul judecătoresc al Ordinului nr. 1493/2788/149 din 31 august 2020 fost realizat de către Curtea de Apel Brașov care a dispus anularea dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. l) și art. 5 lit. n) din normele aprobate prin acest ordin. Cum această sentință⁵ nu este lipsită de interes pentru cei care s-au aplecat asupra dreptului fundamental la protecția datelor cu caracter personal, în cele ce urmează am ales a o reda *in extenso* – deși nu este definitivă⁶ – în speranța că va fi utilă îndeosebi practicienilor.

1. Obiectul cererii de chemare în judecată

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Brașov, Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, la data de 23.10.2020, [...] reclamantul [...], în contradictoriu cu pârâțul Ministerul sănătății în calitate de autoritate publică emitentă a unui act administrativ unilateral cu caracter normativ, a solicitat:

a) anularea art. 4 alin. (1) lit. l) și art. 5 lit. n) din Norma privind stabilirea măsurilor specifice de prevenire a răspândirii virusului SARS-CoV-2 pentru activitățile de preparare, comercializare și consum al produselor alimentare și/sau băuturilor alcoolice și nealcoolice, în unitățile de alimentație publică de tipul restaurantelor și cafenelilor din interiorul clădirilor, precum și în spațiile special amenajate din exteriorul clădirilor (prevăzută în anexa care face parte integrantă din ordin), aprobată prin art. 1 din Ordinul ministrului sănătății nr. 1.493 din 31 august 2020, publicat în M. Of. nr. 802 din 1 septembrie 2020, act administrativ cu caracter normativ;

b) să se dispună publicarea hotărârii în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 23 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, astfel cum a fost modificat de pct. 32 al art. I din Legea nr. 262 din 19 iulie 2007.

În motivarea cererii, în ceea ce privește condițiile admisibilității acțiunii, reclamantul arată că este persoană vătămată în sensul art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, având în vedere dubla încălcare, prin emiterea Ordinului nr. 1493/2020, de către Ministerul Sănătății, atât a unui drept subiectiv propriu, cât și a unui interes legitim propriu.

Cu privire la dreptul subiectiv propriu încălcat, se arată că acesta este cel reglementat în cadrul capitolului II. „Drepturile și libertățile fundamentale”, art. 26 alin. (1) din Constituția României, respectiv dreptul la viață privată, deci un drept fundamental.

Se arată că încălcarea dreptului subiectiv propriu la viață privată decurge din nelegalitatea prevederilor actului atacat, respectiv art. 4 alin. (1) lit. l) și art. 5 lit. n) din Normă, prin prisma încălcării dispozițiilor art. 53 alin. (1) din Constituția României privind restrângerea exercițiului unor drepturi – conform cărora orice restrângere care nu s-a realizat prin lege este nelegală, cât și a principiului ierarhiei actelor normative reglementat prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Cât privește interesul legitim propriu încălcat, se arată că vătămarea interesului se face prin raportare la noțiunea de interes legitim privat, deoarece, conform art. 2 alin. (1) lit. p) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, prin interes

⁵ C. Ap. Brașov, s. cont. adm. și fisc., *sentința nr. 16 din 26 februarie 2021*, ECLI:RO:CABRV:2021:004.000016, nepublicată.

⁶ Avem serioase rezerve cu privire la admiterea unui eventual recurs de către Înalta Curte de Casație și Justiție iar soluționarea recursului probabil nu va interveni mai devreme de anul 2022.

legitim privat se înțelege „posibilitatea de a pretinde o anumită conduită, în considerarea realizării unui drept subiectiv viitor și previzibil, prefigurată”.

Art. 4 alin. (1) lit. l) și art. 5 lit. n) din Normă impun prelucrarea datelor cu caracter personal a clienților restaurantelor și cafenelelor din interiorul clădirilor, precum și în spațiile special amenajate din exteriorul clădirilor, prin instituirea unui registru al rezervărilor. Însă, protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal este un drept fundamental prevăzut atât de art. 8 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cât și de art. 16 alin. (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, astfel că datele cu caracter personal trebuie prelucrate în mod legal față de persoana vizată (principiul legalității) în conformitate cu art. 5 alin. (1) lit. a) din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016. În acest sens, art. 6 alin. (1) lit. c) din Regulamentul (UE) 2016/679 prevede că prelucrarea este legală în măsura în care necesară în vederea îndeplinirii unei obligații legale care îi revine operatorului, iar art. 6 alin. (3) din același Regulament prevede că temeiul pentru prelucrare trebuie să fie prevăzut în dreptul intern care se aplică operatorului.

Ordinul ministrului sănătății nr. 1.493/2020 a instituit în sarcina unităților de alimentație publică de tipul restaurantelor și cafenelelor o obligație legală de a prelucra datele cu caracter personal ale clienților în cadrul registrului de evidență a rezervărilor. Nelegalitatea acestor prevederi, prin prisma încălcării dispozițiilor art. 53 alin. (1) din Constituție și a principiului ierarhiei actelor normative reglementat prin Legea nr. 24/2000, atrage în mod implicit nelegalitatea prelucrării datelor cu caracter personal ale clienților în cadrul registrului de evidență a rezervărilor, fiind astfel încălcat interesul legitim al reclamantului în calitate de persoană vizată de a putea pretinde operatorilor de date cu caracter personal (unitățile de alimentație publică de tipul restaurantelor și cafenelelor) prelucrarea legală a datelor lui cu caracter personal.

Cu privire la starea de fapt, reclamantul arată că a formulat plângere prealabilă la pârâțul Ministerul Sănătății, pentru revocarea prevederilor art. 4 alin. (1) lit. l) și art. 5 lit. n) din Normă, însă prin răspunsul emis sub nr. REG. 1/9060 din data de 1.10.2020, pârâțul nu a dat curs solicitării de revocare, susținând în mod eronat că Ordinul nr. 1.493/2020 de aprobare a normei „este emis în limitele Legii 55/2020, în executarea și pentru realizarea scopului acesteia”. Urmare a refuzului pârâțului, reclamantul a formulat prezenta acțiune.

Mai arată că Ordinul nr. 1.493/2020 emis de către Ministerul sănătății reprezintă un act administrativ unilateral cu caracter normativ, în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, fiind emis de o autoritate publică, în speță de Ministerul Sănătății, în vederea executării în concret a legii, adică a actului normativ ierarhic superior, respectiv Legea nr. 55 din 15 mai 2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19.

Potrivit art. 4 alin. (1) lit. l) din Norma aprobată prin OMS nr. 1.493/2020, „Operatorii economici din sectorul alimentației publice, înainte de reluarea activităților de preparare, servire și consum al produselor alimentare, băuturilor alcoolice și nealcoolice, au obligația de a ține un registru de evidență a rezervărilor clienților, întocmit cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, astfel încât, în cazul apariției unui caz de îmbolnăvire cu virusul SARS-CoV-2 în rândul clienților unității de alimentație, să existe date concrete pe baza cărora să poată fi efectuată ancheta epidemiologică. Pentru unitățile de alimentație publică din cadrul structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare clasificate, nu este necesar

registru de evidență a rezervărilor clienților (pentru restaurant, bar de zi, salon mic dejun), având în vedere că triajul observațional al clienților și datele acestora sunt înregistrate la recepția hotelului. Se va menționa doar numărul spațiului de cazare al clientului pentru serviciul de alimentație publică solicitat.

Dispozițiile art. 5 lit. n) din Normă prevăd că operatorii economici din sectorul alimentației publice au obligații privind protecția clienților în spațiile în care aceștia au acces, în sensul că: ocuparea locurilor se va face cu rezervare anterioară sau cu înscriere la sosire în registrul întocmit cu respectarea prevederilor Regulamentului UE 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 (colectare date de contact pentru minimum o persoană pentru fiecare masă), astfel încât să se evite aglomerările la intrarea în unitate și să se faciliteze ancheta epidemiologică în cazul apariției unui caz de îmbolnăvire printre clienții localului; excepție fac clienții unităților de alimentație publică ce deserveșc unități de cazare, unde rezervarea se poate face pe baza numărului camerei unde sunt cazați.

Având în vedere că Ordinul nr. 1.493/2020 este emis pe baza și în executarea Legii nr. 55/2020, reclamantul arată că obligația unităților de alimentație publică de a ține un registru de evidență a rezervărilor clienților pe durata stării de alertă ar trebui să fie prevăzută în Legea nr. 55/2020, aceasta întrucât art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 dispune că „actele normative date în executarea legilor, ordonanțelor sau a hotărârilor Guvernului se emit în limitele și potrivit normelor care le ordonă”, iar potrivit art. 78 al aceleiași legi, „ordinele, (...) trebuie să se limiteze strict la cadrul stabilit de actele pe baza și în executarea cărora au fost emise și nu pot conține soluții care să contravină prevederilor acestora”.

Legea nr. 55/2020 are ca obiect instituirea, pe durata stării de alertă declarate în condițiile legii, în vederea prevenirii și combaterii efectelor pandemiei de COVID-19, a unor măsuri temporare în scopul protejării drepturilor la viață, la integritate fizică și la ocrotirea sănătății, inclusiv prin restrângerea exercițiului altor drepturi și libertăți fundamentale. Însă, ca măsuri în domeniul sănătății legea prevede doar posibilitatea instituirii obligativității purtării măștii de protecție, precum și a obligativității asigurării triajului epidemiologie și a dezinfectării mâinilor (art. 13 din Norme), nu și vreo obligație a unităților de alimentație publică de a ține un registru de evidență a rezervărilor clienților.

Evidența rezervărilor clienților afectează dreptul la viața privată și la protecția datelor cu caracter personal, dar restrângerea acestor drepturi nu se poate realiza decât prin lege, ca act formal al Parlamentului, deci nu printr-un ordin de ministru, în consens cu normele cuprinse în art. 53 alin. (1) și în art. 115 alin. (6) din Constituție. Prin urmare, nu poate fi reținută aprecierea Ministerului Sănătății potrivit căruia „textul normei se încadrează în scopul urmărit de Legea 55/2020 așa cum a fost prezentat de legiuitor în cuprinsul art. 1 respectiv prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, a unor măsuri temporare și, după caz, graduale, în scopul protejării drepturilor la viață, la integritate fizică și la ocrotirea sănătății, inclusiv prin restrângerea exercițiului altor drepturi și libertăți fundamentale”.

Pe aceeași linie, Curtea Constituțională a subliniat că „reglementarea unor norme primare în corpul unui act de reglementare secundară reprezintă o contradicție în termeni [...], acest din urmă act trebuie să se limiteze strict la organizarea punerii în executare sau la executarea dispozițiilor primare, și nu să reglementeze el însuși astfel de dispoziții [...] pentru că, printr-un atare procedeu, s-ar ajunge la modificarea/completarea însăși a legii. De aceea, atunci când un ordin încalcă legea sau adaugă la dispozițiile legii, acesta poate fi atacat în instanța de contencios administrativ în temeiul art. 52

și al art. 126 alin. (6) din Constituția României și al dispozițiilor conținute în legea specială în materie, Legea nr. 554 din 2 decembrie 2004 privind contenciosul administrativ”.

Pentru soluționarea prezentei cereri, este de reținut și analiza cuprinsă în Răspunsul nr. 0011708 din 3 iunie 2020 a Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP), anexată cererii de chemare în judecată, care deși privește predecesorul Ordinului nr. 1.493/2020, respectiv Ordinul ministrului sănătății nr. 966 din 29 mai 2020, își menține relevanța, conchide reclamantul, menționând că numai prin admiterea prezentei acțiuni se poate restabili ordinea de drept încălcată prin emiterea Ordinului nr. 493/2020, Ministerul Sănătății și Guvernul având posibilitatea de a se adresa legiuitorului primar pentru completarea Legii nr. 55 din 15 mai 2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19 cu prevederile corespunzătoare privind registrul de evidență a rezervărilor clienților, în deplin acord cu dispozițiile art. 53 alin. (1) din Constituția României privind restrângerea exercițiului unor drepturi, precum și cu principiul ierarhiei actelor normative reglementat în cadrul Legii nr. 24/2000.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 1 alin. (1), art. 8 alin. (1), art. 10 alin. (1), art. 18 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, precum și toate celelalte texte legale invocate în cuprinsul cererii. [...]

2. Poziția procesuală a pârâtului

Pârâtul **MINISTERUL SĂNĂTĂȚII** a formulat întâmpinare (f. 24-25), prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată.

În motivare, a arătat că dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. l) din Norma cuprinsă în Ordinul nr. 1.493/2020 se încadrează în scopul urmărit de Legea nr. 55/2020, așa cum a fost prezentat de legiuitor în cuprinsul art. 1 respectiv prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, a unor măsuri temporare și, după caz, graduale, în scopul protejării drepturilor la viață, la integritate fizică și la ocrotirea sănătății, inclusiv prin restrângerea exercițiului altor drepturi și libertăți fundamentale.

Totodată, se arată că din art. 4 alin. (1) lit. l) din Norma cuprinsă în Ordinul nr. 1.493/2020 rezultă obligația operatorilor economici din sectorul alimentației publice de a ține un registru al rezervărilor clienților, întocmit cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. Deci, nu poate fi reținută critica reclamantului cum că prelucrarea datelor nu ar fi tăcută în condiții de legalitate, ordinul cuprinzând *expressis verbis* prevederile legale în conformitate cu care se poate face prelucrarea datelor cu caracter personal ale clienților.

Apreciază pârâtul că nu se poate reține încălcarea dreptului la viață privată și la protecția datelor cu caracter personal, având în vedere faptul că efectuarea unei rezervări implică oricum necesitatea furnizării unor elemente de identificare ale persoanei care tace rezervarea, în vederea identificării acesteia de către agentul economic, practică asumată de clienți. După cum nu este încălcat nici dreptul reclamantului a-i fi prelucrate datele în condiții de legalitate, întrucât prelucrarea datelor acestuia se face în scopul Legii nr. 55/2020 și cu respectarea legislației privind prelucrarea datelor cu caracter personal.